

NAUČNO DRUŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

RADOVI

KNJIGA XXVII

ODJELJENJE MEDICINSKIH NAUKA

Knjiga 11.

Urednik

NEDO ZEC,
redovni član Naučnog društva BiH

SARAJEVO
1965

BRANKA BOGDANOV, NENAD BOKONJIĆ, MIHAJLO LJALJEVIĆ,
SLOBODAN OBRADOV, MIRKO PUŠAC, VLADIMIR SPUŽIĆ
i PAVEL ŠTERN

ALERGIJSKE POJAVE KOD MLINARA I PEKARA JAJCA

(Primljeno na sjednici Odjeljenja medicinskih nauka održanoj 13. XI 1965. g.)

Pregled 447 stanovnika Jajca i okolnih sela pokazao je da procenat bronhijalne astme kod njih iznosi 1,3, a alergijskih manifestacija uopšte — 35. Među pregledanim bio je 31 pekar i mlinar. Procenat astme i drugih alergijskih oboljenja kod zaposlenih u ovoj vrsti industrije bio je vrlo velik: bronhijalne astme — 9,6, svega alergijskih pojava — 16.

Nepovoljan uticaj brašna na respiratorni sistem i kožu istakli su mnogi autori: Hansen (1), Van Dushoeck, Roux (2), Charpin (3), Spužić i saradnici (4), Baagoe i dr. (5). Međutim drugi: Reinl (6), Danilović, Karajović i saradnici (7) ne ukazuju na ovako nepovoljno dejstvo brašna kao alergena. Ovi različiti nalazi pomenutih autora naveli su nas da dejstvo brašna kao alergena ispitamo i kod pekara i mlinara Jajca.

Pregledano je 447 stanovnika Jajca i okoline i nađeno 6 slučajeva bronhijalne astme (1,3%; međutim kod 31 pekara i mlinara nađena su 3 slučaja bronhijalne astme (9,6%) i 2 slučaja vazomotornog rinitisa, ukupno 5 alergijskih pojava (16%). Kod radnika drugih industrijskih preduzeća, Elektrobosne, stolarskih preduzeća, fabrike guma i dr. (8) na 155 pregledanih nađena su 2 slučaja bronhijalne astme (1,2%), jedan slučaj vazomotornog rinitisa, jedan slučaj ekcema i jedan slučaj neurodermitisa; ukupno sa slučajevima bronhijalne astme — 1,2% alergijskih manifestacija. 29 pekara i mlinara testirano je standardnim alergenom brašna. Intradermalne kožne probe bile su pozitivne kod 13 mlinara i pekara (44%). Najviše ih je bilo senzibilisano na parazite žita (34%) i prašine (31%), zatim na brašno (6%), dok je među stanovnicima Jajca uopšte bilo senzibilisanih na prašinu 17%, na parazite žita — 16,6%, a na brašno — 0,6%.

RAZMATRANJE

Iz iznetih rezultata može se zapaziti da je procenat senzibilisanih, kao i procenat astme i drugih alergijskih manifestacija, kod mlinara i pekara vrlo velik. Oni potvrđuju mišljenja napred citiranih autora da su astma i alergijske pojave česte kod pekara i mlinara.

Velik procenat senzibilisanih na parazite žita (34%) i na prašine (31%) kod ispitivanih pekara i mlinara objašnjava se dejstvom više različitih faktora: obiljem alergena (poznato je da su radnici ovih industrija za sve vreme rada izloženi dejstvu velike količine prašine), postojanjem zagađenosti vazduha usled gasova koji dolaze od peći, naročito u manjim i starim pekarama, u nedovoljno provetravanim prostorijama, uz veću temperaturu i vlažnost, kod njih su česti bronhitisi, koji mnogo doprinose povećanju procenta senzibilizacije i ispoljavanju alergijskih pojava.

Mali broj senzibilisanih na čisto belo brašno (№ »00«) govori da samo brašno nije glavni i bitni alergen kod senzibilisanih pekara i mlinara, koji su, videli smo, najčešće senzibilisani na prašinu i parazite žita. Ta konstatacija, da je velik procenat pekara i mlinara senzibilisan na parazite žita i prašine, a mali na čisto brašno, uz istovremeno velik procenat alergijskih manifestacija, ukazuje na to da alergijske pojave kod ovih radnika nisu u stvari izazvane čistim brašnom, već, verovatno, kombinacijom brašna i prašine sa radnih mesta. Sem toga, i drugi nepovoljni uslovi rada imaju znatnog udela, naročito u malim, nehigijenskim pekarama i mlinovima, kojih je danas sve manje, jer ih zamenjuju savremeno opremljeni mlinovi i pekare, kao što je i pekara u Jajcu, podignuta pre dve godine. Većina tih radnika, međutim, radila je godinama u malim pekarama sa nedovoljno svetlosti, često vlažnim i teskobnim. Pored prašine od brašna, bilo je i mnogo prašine pekare, parazita žita, plesni i insekata, koji su se stalno nalazili u starim pekarama. Pre uvođenja socijalnog osiguranja, pekarski posao počinjao se rano, još u uzrastu od 17. do 20. godine, radno vreme bilo je neograničeno i posao se nije mogao lako napuštati, ni radi lečenja.

BRANKA BOGDANOV, NENAD BOKONJIĆ, MIHAJLO LJALJEVIĆ,
SLOBODAN OBRADOV, MIRKO PUŠAC, VLADIMIR SPUŽIĆ
and PAVEL STERN

ALLERGIC MANIFESTATIONS IN MILLERS AND BAKERS OF THE TOWN OF JAJCE

SUMMARY

An investigation of allergic manifestations of the inhabitants of Jajce has shown that:

1. millers and bakers are among those most affected by allergy;
2. flour alone is not always the cause of asthma and of other allergic manifestations, which is proved by a small percentage of persons sensitized upon pure flour;
3. the largest proportion of those sensitized upon dust and corn parasites found among millers and bakers goes to prove that these allergens play an important role in causing allergic manifestations in these workmen.

LITERATURA

1. K. Hansen: Allergie. G. Thieme Verlag, Stuttgart, 1957.
2. Van Dishoeck et G. Roux: J. pour Hygiene, 1939, 39, 6.
3. J. Charpin, J. Scanbonchi, M. Blanc et S. Bekka: Étude allergologique chez les travailleurs de la farine. Revue Française d'Allergie. 4e année, № 2, avril—juin, 1964.
4. V. Spužić, N. Bojanić, B. Miljić, S. Perišić, J. Ljaljević, N. Tivold, V. Nikolić: Stanje alergije kod zaposlenih u parnoj pekari i mlinu Petrovcu na Mlavi. Glasnik Zavoda za zdravstvenu zaštitu SR Srbije, 1963, 1.
5. H. Bago: Klin. Wschr. 12 (1952), 792.
6. W. Reinl: Zentralblatt für Arbeitsmed. u. Arbeitsschutz, 5 (1955), 2.
7. V. Danilović, D. Karajović, M. Ljaljević, D. Popović i I. Spužić: Ispitivanja alergije kod pekara i mlinara. Acta medica jugoslavica, 1959, Fasc. 3.

